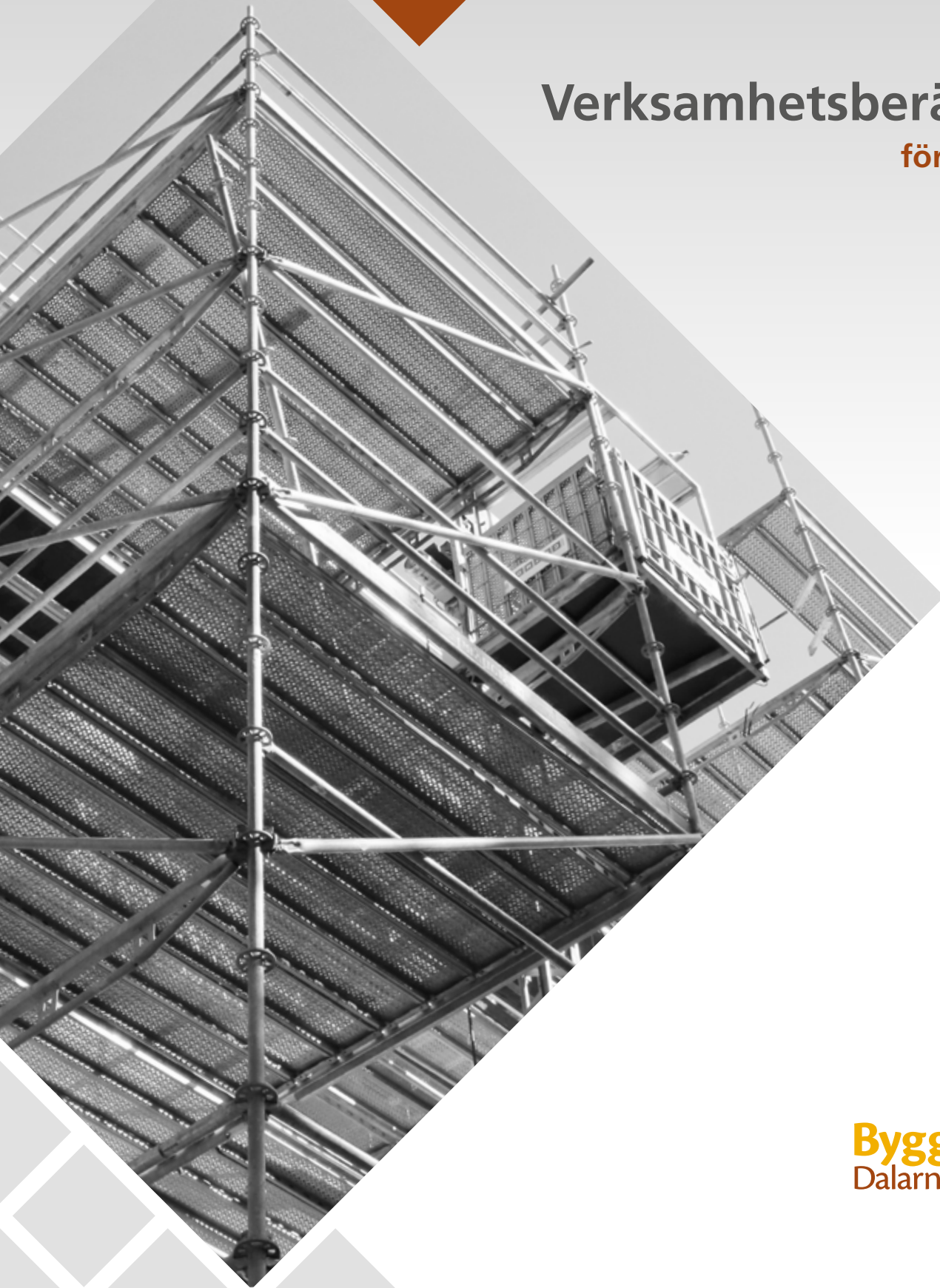

Verksamhetsberättelse

för året 2020

Den ideella föreningen ByggDialog Dalarna registrerades den 16 januari 2013 och har nu genomfört sitt åttonde år. Föreningen är fortfarande ung med en organisation och en verksamhet i kraftig utveckling, vilket har präglat även detta år. Från ett nätverk om 56 deltagande företag/organisationer vid föreningsbildningen har medlems-antalet ökat och stabiliserats vid ca 110.

Föreningen har arbetat efter ambitionen att utveckla branschen inom hållbarhet. Mottot har varit "att ligga i fronten av hållbar utveckling för att göra goda affärer".

Organisation

Föreningens styrelse har efter årsmötet i maj 2020 bestått av elva ledamöter och två ersättare. Valda ledamöter har bred förankring i branschen och listas nedan:

<i>Per Adriansson (ordförande)</i>	<i>Academy of Future Step</i>
<i>Mikael Ekstrand</i>	<i>Dala Byggsamverkan</i>
<i>Tony Svensson</i>	<i>Högskolan Dalarna/Sweco Architects</i>
<i>Anders Backhans</i>	<i>Backhans Consulting</i>
<i>Martin Ullgren</i>	<i>Regionfastigheter</i>
<i>Jan Hedberg</i>	<i>Kommunfastigheter i Ludvika</i>
<i>Johan Karlsson</i>	<i>Byggpartner</i>
<i>Marie Mattsson</i>	<i>Grytnäs Projekt</i>
<i>Gabriella Hagman</i>	<i>Mondo Arkitekter</i>
<i>Roger Andersson</i>	<i>Dalarnas Försäkringsbolag</i>
<i>Eva Thor</i>	<i>Byggföretagen</i>

Ersättare

Annika Ståhlberg, Kopparstaden
Kristina Hansen, Structor Projekt

Sammanlagt hölls fyra protokollförda möten varav ett fungerade som konstituerande. Ytterligare ett möte hölls där styrelsen diskuterade föreningens framtida organisation. Arbetsutskottet sammanträdde fyra gånger. Årsmötet hölls i maj i en digital variant på grund av pandemin.

Föreningens tjänstemannaorganisation bestod under större delen av året av fem personer: verksamhetsledare, utvecklare, kommunikatör och tre projektledare. I samverkan med Byggutbildning Star genomfördes den så kallade Högskolelänken. IUC Dalarna bidrog i innovationsarbetet och svarade för föreningens ekonomiska administration.

Högskolelänk

Samverkan med Högskolan Dalarna fortsatte efter det tidigare utvecklade, schemalagda strukturen innehållande arbetsmarknadsdag, byggfika, praktikplatser, kursuppgifter på företag, examensarbeten och studiebesök. På grund av pandemins inträde tvingades aktiviteter till digitala lösningar där det speciellt i övergångsskedet försvårade arbetet. Under våren tvingades exempelvis två planerade studiebesök, Setra i Långshyttan och Topcell i Söderbärke, att ställas in.

Redan vid terminsstart möttes nya studenter av introduktion. Därefter följde löpande aktiviteter där företag erbjöds knyta olika former av kontakter, vilket avser att underlätta rekrytering av kompetens. Under hösten fortsatte den modell för examensarbeten som introducerats. I inledningen av examensarbetsperioden anordnades en träff där temagruppernas och projektens inriktningar presenterades för studenterna i syfte att locka studenter till viktiga branschfrågor.

Högskolelänken, som från början anordnades för Byggingenjörsprogrammet, kompletterades inom kort med Arbetsledarprogrammet. Ytterligare en tid senare anslöts Samhällsplanerarprogrammet och i samband med det nya avtalet för 2021 tillkom även Magisterprogrammet. Fler närbesläktade program knackar på dörren och vill delta, vilket är ett tydligt bevis på att Byggdialogens arbete med Högskolan Dalarna och Dalarnas byggsektor bedöms göra stor skillnad.

Rekrytering av kompetens har identifierats som ett viktigt och resurskrävande arbete för företagen och flera uttrycker frustration över den svåra rekryteringsprocessen. I tidigare studier svarar företagen att man i sin rekrytering får och behöver stöd från Byggdialogens arbete.

En kurios notis var att två studenter i arbetsledarprogrammet uttryckte att man sökt till högskolan i Borlänge på grund av ByggDialog Dalarna.

Temagrupper

I Byggdialogens temagrupper genomfördes föreningens viktigaste dialogarbete.

Av sammanlagt tio bildade grupper var följande mest aktiva:

- Klimatklubben
- Äldreboendegruppen
- Politiska trägruppen
- Digitaliseringsgruppen
- Arkitekturrådet
- Effektivt byggande

På grund av pandemin eller andra orsaker har följande grupper varit vilande:

- Förvaltningsgruppen
- Samhällsplaneringsgruppen
- Hållbara energisystem

Överenskommelsen mellan Länsstyrelsen Dalarna, Region Dalarna och ByggDialog Dalarna fortsatte att gälla för arbetet i Arkitekturrådet. Bland aktiviteterna märktes ett deltagande i årets formvecka där Byggdialogens projekt Grön Agenda finansierade vissa inslag.

Samhällsplaneringsgruppen arbetade tillsammans med Länsstyrelsen i projektet ”Strategisk hållbar planering i Dalarna” och höll inga egna möten under året. Gruppen Hållbara energisystem för diskussioner om gruppens utveckling, ett arbete som utförs tillsammans med Energikompetenscentrum på Högskolan Dalarna.

Syftet med temagrupperna är att föra en regelbunden dialog med branschen. I grupperna ventilerades samhällets utmaningar, dvs de som har bäring på branschen och medlemmar. I dialogerna formulerades problem-bilder som underlag för direkta åtgärder och åtgärdspaket. Temagrupperna genomförde tillsammans 11 möten där medlemmarnas medverkan var fortsatt hög.

Samverkansgrupper

Samverkan är centralt inom Byggdialogen där ett stort antal möten i en rad sammanhang hållits i syfte att utveckla samarbeten.

Women Building Sweden är ett nätverk av kvinnor med ambitioner inom hållbar utveckling och affärsverksamhet. Nätverket har vid beslut i styrelsen antagits som en samverkansgrupp inom Byggdialogens organisation, vilket betyder stöd för koordination och genomförande av aktiviteter.

Utveckla internationella kontaktnät

Byggdialogen har som klusterorganisation en tradition av nära kontakter med andra länder, speciellt inom EU. Genom två pågående projekt, Effect4building och EcoInside 2.0, upprätthölls målet att skapa internationella kontakter.

I Region Dalarnas studie från 2018 redovisades att företag inom samhällsbyggnadssektorn hade färre internationella innovationssamarbeten (18 %) än övriga branscher (29 %). Byggdialogens bedömning är att Byggdialogen har möjligheter till goda internationella kontakter genom de projekt som bedrivits. Däremot behöver medlemsföretagens delaktighet förbättra i de internationella nätverken och projekten.

Projekt

Byggdialogens verksamhet var även 2020 till övervägande del projektfinansierad. Nedan listas årets pågående projekt:

<i>Grön Agenda</i>	<i>EU:s strukturfond, ERUF</i>
<i>EcoInside 2.0</i>	<i>Interreg</i>
<i>Hållbar renovering</i>	<i>Energimyndigheten, E2B2</i>
<i>Energifrågan i bygglovsprocessen</i>	<i>Energimyndigheten</i>
<i>Effect4Building</i>	<i>Interreg Baltic Sea</i>
<i>Biocirk</i>	<i>Energimyndigheten</i>
<i>Strategisk hållbar planering i Dalarna</i>	<i>Energimyndigheten och Länsstyrelsen Dalarna</i>

Det dominerande projektet Grön Agenda genomförde en omfattande verksamhet med aktiviteter inom följande områden:

1. Kompetensutveckling
2. Träbyggande
3. Effektivt byggande och förvaltning
4. Innovationsmiljöer
5. Attraktivitet

Projektet, som bedöms som mycket framgångsrikt, har märkbart stärkt och förändrat Byggdialogens verksamhet och organisation. En anlitad utvärderare genomförde en första utvärdering som i rapportform kan läsas på hemsidan. <https://byggdialogdalarna.se/om-oss/projekt/gron-agenda/>. Under året beviljades en förlängning av projektperioden med ytterligare ett halvår, dvs med slutdatum sista maj 2021.

Under 2020 visade arbetet inom områdena klimat, träbyggande, digitalisering och äldreboenden god organisation och genererade resultat av hög kvalitet. De aktiviteter som genomfördes inom områdena uppmärksammades av en ökande andel intresserade i landet. Projektets struktur och resultat har lagt grunden för styrelsens framtagande av ny verksamhetsplan, vilken väl beskriver projektets långsiktiga inflytande på Byggdialogen.

Inom området innovationsmiljöer, som måste betraktas som projektets mest framgångsrika del, gav utvecklande och test av metoder värdefulla erfarenheter som skapade en ny, innovativ modell för utveckling och forskning inom Byggdialogen. Genom upprättandet av så kallade testbäddar kunde verksamhetens olika delar förenas i en utpekad fysisk miljö. Under året har projektet skapat ett antal nya testbäddar där kvaliteten ökade med den ökade kunskapen från tidigare insatser. Vid årsslutet hade 11 testbäddar upprättats och ytterligare 8 var under bildning. Plattformen har laserats som Byggdialogens modell för smart specialisering och innovation.

Inom projektet EcoInside 2 utvecklades embryon till för föreningen nya, spännande insatsområden. Genom arbeten med cirkulär ekonomi och hållbara renoveringar fångades behoven inom området upp som tillsammans med en bred kunskapsuppbyggnad skapade plattform för vidare engagemang från Byggdialogen.

Under året har samverkan etablerats med Återbruksdepån som byggts upp av Borlänge kommun och dess bolag. Samarbetet har stor betydelse för det framtida insatser inom cirkulär ekonomi där föreningens fokus ligger på att inspirera branschen att agera resurssmart, dvs att minska avfallsflödet och återbruka material.

Projektet E4B avslutades under året. Här tecknade två skolor s k gröna hyresavtal mellan fastighetsförvaltare och skolförvaltning. Genom detta kan ytterligare 5 – 10 % energibesparing uppnås samtidigt som skolan ges möjligheter att engagera sig i såväl klimatfrågan som energieffektiviseringen. Gröna hyresavtal visade sig kunna bidra till att effektoproblem i energiförsörjningen kan förebyggas. Resultaten går att läsa i rapporter som kan hämtas på: hemsidan under rubrik: Om oss/projekt.

I projektet har under året utvecklat riktlinjer för implementering av gröna hyreskontrakt i offentliga byggnader. Guiden bygger på fyra testbäddar; två i Dalarna, en i Finland och ytterligare en i Estland. Projektets satsning på innemiljö resulterade i en handbok som utgavs med svensk text. Flera av de resultat som skapades i projektet lyftes i en serie energicaféer med tema innemiljö i offentliga byggnader. Erfarenheterna från projektet diskuterades också i Klimatklubben.

Genomförda aktiviteter under 2020

Nedan följer ett urval av aktiviteter i verksamheten för 2020:

Kompetensväxling

Föreningen genomförde under året ett omfattande program för kompetensväxling. Tabellen nedan redovisar en översikt från de aktiviteter som genomfördes med huvuddelen i projekt Grön Agenda.

Aktiviteter inom kompetensväxling perioden 2018–2020

Aktivitet	2018	2019	2020	Summa
Seminarier	9	7	3	19
Workshops	10	8	8	26
Studiebesök	7	8	1	16
Frukostmöten	5	6	1	12
Summa	31	29	12	
Initierade projekt	5	3	6	13
Företag i utvecklingsprojekt	3	6	10	19
Företag i forskningsprojekt	9	2	2	13

Insatserna är många med avseende på att pandemin tvingade verksamheten till digitala lösningar. Efter en omställningsperiod ökade aktiviteterna upp till normala nivåer. Märk väl att de så populära studiebesöken ställdes in och Byggdialogen avstod att arrangera nya. Samtidigt medförde de digitala lösningarna till ett kraftigt ökat deltagande. I energicaféerna ökade antalet från ett snitt om 25 personer till 80. Märkbart var också det ökande intresset från övriga landet.

I tabellen ovan beskrivs att initiativ till nya projekt tagits. Här märktes exempelvis de två ansökningar som lämnades in till Energimyndigheten tillsammans med Högskolan Dalarnas energikompetenscentrum.

Branschens sammanlagda insatser i tid i Byggdialogens verksamhet (kompetensförsörjning, temagrupper, styrelsearbete, arbetsgrupper, förberedelser etc.) uppskattades försiktigt till minst 5 miljoner kronor, dvs i paritet med senare års nivåer. Även i övrigt har ett stort antal möten hållits i olika grupperingar och/eller där Byggdialogens personal, funktioner och styrelsemedlemmar träffat medlemmar.

Energicafé

I samarbete med Energikompetenscentrum (EKC) på Högskolan Dalarna har dessutom tre energicaféer anordnats. Syftet är att sätta Högskolan Dalarna i centrum för spridning av ny teknik, nya metoder och utvecklade systemtänk.

Vid ett av caféerna presenterade en teknik där LED-belysning kan styras via en datorenhet (Human Centric Lighting). Kunskapen snappades upp av en deltagare från företaget Hushagen i Borlänge som i ett befintligt projekt var först i länet med att pröva tekniken.

De nationella grupperna Bebo och Belok bjöds in till varsitt café där syftet var att stötta regionala fastighetsbolags energieffektivisering och sprida goda exempel från aktörer i landet.

Träbyggande

Byggdialogens aktiviteter inom träbyggande har rönt stort stöd via den temagrupp som varit verksam under året. Gruppen, som reorganiserades och stärktes under hösten, bestod till huvuddel av politiker från flera kommuner. På senhösten genomförde temagruppen ett studiebesök hos Setra, länets nya leverantör av korslimmade träelement.

Under året genomfördes djupintervjuer med ett antal nyckelpersoner i branschen i syfte att försöka identifiera hinder, kunskapsluckor och kompetensbehov inom träbyggande. Konsultrapporten redovisades för temagruppen och kan laddas ned från hemsidan.

Vid slutet av året kontaktade den nationella föreningen Trästad Sverige Byggdialogen för diskussioner om ökat samarbete. Trästad håller på att ta fram ett material och en workshopserie som kommuner kan köpa för självkostnadspris, vilket kan vara intressant för dalakommuner. Samarbetet välkomnas av Byggdialogen som kommer att vidareutveckla dialogen.

Byggdialogen fortsatte att söka partners och projekt i ambitionerna att skapa testbäddar inom träbyggande. I december bjöds föreningen in till en workshop om ett träbyggnadsprojekt i Borlänge. Det var Tunabyggen som öppnade för ett idémöte i syfte att skapa ett utvecklingsprojekt, en testbädd.

Digitalisering

Temagruppen för digitalisering genomförde ett aktivt mötesprogram där fokus på BIM-användning fortsatte. Det finns ett uttalat intresse av att skapa testbäddar. Där fyra bäddar planeras.

Efter arbetet med VR-teknik i Vansbro anmälde Sätters kommun intresse för att använda teknik vid planering av nytt äldreboende. Här genomfördes VR-övningar för en bred skara kommunpersoner, politiker såväl som tjänstepersoner från olika förvaltningar. Än en gång visade sig tekniken vara ett utmärkt verktyg för att fånga upp omsorgspersonalens kompetens i en byggprocess. Byggdialogen fortsatte söka samarbeten där Gagnef och Orsa anmält sitt intresse.

Arbetet med att introducera QR-teknik i syfte att marknadsföra arkitektur, träbyggande och cirkulär ekonomi fortsatte. Mora, Borlänge och Falu kommun uppvaktades av Byggdialogen. I Borlänge centrum sattes en QR-kod på en av fastigheterna, vilket fick god pressbevakning. En medborgare lämnade förslag på att skylta arkitektoniskt intressanta byggnader. Byggdialogens insats var att initiera digitala verktyg, dvs QR-koder. Senare under året genomfördes samma aktivitet i Mellstaparken där restaurangbyggnaden skyltades med information och QR-kod som hänvisade till ytterligare läsvärd information. Genom aktiviteten kan intresserade besökare få tillgång till byggnadens stora innehåll av återbrukat material. Projektet är fortfarande ett unikt återbruksprojekt i landet med högst andel återbrukat material.

Testbäddar

Byggdialogens satsningar på testbäddar fortsatte och ökade i omfattning. Förutom Dalarnas villa registrerades vid årets slut 19 pågående eller påbörjade testbäddar fördelade inom smart renovering, digital teknik, tidig dialog, gröna hyresavtal och träbyggnadsprojekt. Under året förfinades modellen där en förbättrad kommunikation och kompetensväxling arbetades in. De senare upprättade bäddarna fick följaktligen en utvecklad och högre kvalitet.

Innovationsarenor

Under året har Byggdialogen fortsatt sitt engagemang i tre olika områdessatsningar i dalakommunerna Borlänge, Ludvika och Mora. Arbetet med Jakobsdalen i Borlänge fortskred i långsam takt och i samband med att processledaren slutade pausades arbetet. Byggdialogen erbjöd kommunen en processledartjänst med inriktning på detaljplaner, markanvisningar och upphandlingar.

Även i området Kanada har Mora kommun uttalade ambitioner att omsätta det kommunala programmet Hållbara Mora. Efter insatser av Byggdialogen under tidigare år stannade arbetet upp under året.

I området Bysjö strands ekoby utvecklade boendegruppen projektet vidare. Omfattande arbeten lades på ansökan av avloppslösning. Gruppen vände sig till Byggdialogen med förslag på samarbeten.

Byggande av äldreboenden

Byggdialogens äldreboendegrupp arbetade vidare med utveckling av tidiga skeden i byggprocessen. I gruppens möten deltog omsorgspersonal, förvaltare, forskare, konsulter, politiker och tjänstemän från Region Dalarna, vilket visar gruppens stora bredd. Det annonserade studiebesöket från EU-projektet Silver ställdes in.

Cirkulär ekonomi

Cirkulära ekonomi, eller i Byggdialogens tappning, cirkulära flöden, får växande stöd och ett kraftigt ökat intresse på alla nivåer i Sverige såväl som i EU. Under höstens beviljades ett projekt, Cirkulära klimatsmarta flöden, stöd från Region Dalarnas och Tillväxtverkets program ERUF.

Kommunikation

Under året har föreningen delvis fått anpassa kommunikationen utifrån de nya förutsättningar som uppstått efter pandemins inträde. Tidigare har en stor del av föreningens sätt att kommunicera varit uppbyggt kring personliga möten och aktiviteter där det skapats förutsättningar för innovationer och affärsutvecklande processer. Nu ställdes aktiviteter om till digitala lösningar och ett omfattande arbete har lagts på att vi behålla de goda förutsättningarna i syfte att stärka och utveckla bygg- och fastighetsbranschen mot ett hållbart byggande. Som en direkt följd av arbetet har fler upptäckt ByggDialog Dalarna även utanför länets gränser och vid öppna aktiviteter har vi lockat deltagare från hela Sverige.

Föreningen erhöll fortsatta uppdrag för kommunikationsansvar i externa projekt, exempelvis Dalarnas villa, projektet Hållsam planering, forskarprojektet Hållbar renovering av Tjärna Ängar och testbädd Villazero. Trots att kommunikation prioriteras inom Byggdialogen visade årets behov på resursbrister.

Webbplatsen besöktes under 2020 av ca 17 000 personer där ca 9 000 av dessa registrerades som unika, dvs de som besöker webbplatsen flera gånger. De mest besökta sidorna var kalendarier där föreningens många aktiviteter erbjuds. Bland aktiviteterna sticker träseminariet "Why Wood't you" ut som under en kort anmälningstid besöktes 1 500 gånger. Den 6 oktober regisserade hemsidan nästan 300 personer, vilket för året var det högsta antalet besök under en dag. Stockholm, tillsammans med Borlänge och Falun, var de orter som lockades mest av Byggdialogens kommunikation. Till skillnad från föregående år, då webbplatsen besöktes av fler kvinnor än män, registrerades 57 % män och 43 % kvinnor.

Förutom webbplatsen användes sociala medier som Facebook, LinkedIn och nyhetsbrevet med ca 600 prenumeranter. Här redovisas regelbundet de aktiviteter som genomförs i föreningen, egna framtagna artiklar publiceras och aktiviteter och resultat från olika testbäddar sprids.

Samverkan

Samverkan med de regionala myndigheterna, Länsstyrelsen och Region Dalarna, fortsatte under året. Energiintelligent Dalarna, där Byggdialogen deltar i styrgruppen såväl som i referensgruppen, genom gick en reorganisationsfas där Region Dalarna och Länsstyrelsen framöver ska dela på ansvaret. Föreningen deltog i projektet Hållsam planering där Länsstyrelsen Dalarna hade huvudansvaret.

Samverkan med Högskolan Dalarna löpte enligt tidigare principer och efter det avtal som tidigare upprättats mellan parterna. Under hösten togs ett nytt avtal fram där ytterligare program inkorporerades i verksamheten.

Högskolans engagemang i Byggdialogens temagrupper har under året varit blygsamt. Därför innehöll diskussionerna av ett nytt avtal frågor om andra vägar för högskolepersonal att uppfylla avtalets insatser.

Samverkan med IUC Dalarna har som beskrivits ovan genomförts i projektet Grön Agenda. IUC bidrog i projektet med kunskap och kontakter med företag i länet. Dessutom inleddes förhandlingar om samarbete i projektet Indbygg med projektägare Paper Province, Värmland. Projektets inriktning är att förbättra och utveckla arbetet inom industriellt träbyggande. Även samarbetet med Byggutbildning Star fortsatte i projekt Grön Agendas regi.

Samarbetet med EnergiKompetensCentrum (EKC) utvecklades och fördjupades. Exempel på detta är de projektansökningar som lämnades in till Energimyndigheten. Byggdialogen finns representerad i EKC:s styrgrupp.

Mångfalds- och Jämställdhetsarbetet

Det planerade affärsnätverket Women Building Sweden fullföljde sina planer med invigning och aktiviteter. Även här finansierades viss verksamhet från projekt Grön Agenda. Nätverket upptogs av styrelsen som ett av Byggdialogens offentliga samverkansnätverk.

I högskolestudenternas verksamhetsförlagda utbildning fördelades platserna till företagen genom Byggutbildning Stars och Byggdialogens samarbete i högskolelänken. Efter den centrala kontakten fördelades studenterna till företagen. Andra lärosäten har uppgivit att man stöter på mångfaldsproblem när studenten tar egen kontakt med företagen.

Slutord

Byggdialogens verksamhet har under året fortsatt utvecklas. Verksamheten har lyckats kombinera utveckling med kompetensväxling i en modell som lyckats skapa intresse. Deltagandet, från regionala såväl som från nationella aktörer, visade entydigt på framgångarna i utvecklingen av föreningen.

Vid styrelsens revidering av verksamhetsplanen diskuterades målformuleringar och ambitionsnivåer för de kommande åren. Verksamhetsplanen beskriver väl de ökade förväntningar som ställs på föreningen. Önskemål om en större synlighet uttrycks där träbyggnade och testbäddsmodellen bedöms som områden redan med potential för en nationell uppmärksamhet.

De resultat som visats under året bedöms vara början på en period där arbetet fortsätter leverera spännande resultat. De många upprättade testbäddarna visar på ett brett utvecklingsarbete där över 50 företag finns aktiva och engagerade. Genom kommunikationens offensiva karaktär kommer marknadsföringen att låta höra om sig. Att tillhöra Byggdialogen även framöver kommer att kantas av resultatredovisning och överraskningar – allt för att skapa mervärde för medlemmarna!

Byggdialogen har aldrig:

- varit en så stark organisation
- genomfört en så stark kommunikation
- haft så stort förtroende bland medlemmarna
- genomfört så många aktiviteter med så hög kvalitet
- haft ett så starkt innovationsarbete med ett så stort antal testbäddar
- skapat så många kontakter mellan studenter och företag

Borlänge april 2021

*Verksamhetschef
Åke Persson*